

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expediția foiei, pre afara la c. r. poște cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețulu pnenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 48.

ANULU XXII.

Sabiu în 20 Iunie (2 Iuliu) 1874.

În celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. ieră pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumătate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1874. — Prețulu abonamentulu pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strai-natate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu întârzi cu trimiterea prenumeratiuni-loru.

Adresele ne rugăm a se scrie curatu, și în locu de epistole de prenumeratiune recomandăm on. publ. avîsurile postali, (Posta-Utal-vány. — Post - Anweisung.) că împreunate cu spese mai putiene și că mai sigure pentru înaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Ro-manu“ în Sabiu.

Cuventarea

la mormentulu Marelui Archiepiscopu și Metropolitu Andrei Baronu de Siagun'a, cu ocasiunea parastasulu din 16/28 Iunie a. c. serbatu în Res'nari, roș-tita de P. Archimandritu și Vicariu ar-chieppescu Nicolau P o p e 'a.

Eata-ne, dloru și fratiloru, la mormentulu prea bunulu nostru parinte su-fletescu, carele ne-a iubit mai multu decâtu pre sine însuși! Eata-ne la grôp'a aceluia, despre care mai ca ne venea a crede, ca nu va muri nici odata! Eata-ne la locul lui de repausu, pre care si-lu alesese însuși în dilele cele mai de pre urma ale vieții se! Dă, aici, în pîtr'a acésta rece, în sinulu pamentulu acestui sacru, în apropierea acestei bisericici sante, aici, în midilocolu naturei și în fața lui Ddieu, odihnescu de unu anu remasitiile pamentesci ale celui mai mare archiereu român alu secolulu! Cu min-tea serioasă, cu inim'a înfranta și smerita, cu pietate și cu veneratiune profunda se cuvine deci a ne apropiă de acestu sanctuariu, căci elu ascunde în sine o viétia scumpa, o viétia bogata, o comôra de spiritulu și inima, o comôra de sciintia și eruditiune, o comôra de deregatorii și demnitate, o comôra de onôre și gloria, o comôra de fapte și merite, o comôra dntre cele mai scumpe virtuti ome-nesci. Au ve îndoiți despre adevêrulu cuvintelor mele? Atunci aruncati o privire preste viétia lui, și ve ve-ti con-vinge că și mine, ca elu cu spiritulu seu și cu fiintia sea întreaga a fostu o spari-tiune extraordinaria, unu fenomenu epo-cal, ce numai secolii, dara nu anii, nu dilele, suntu în stare a produce.

Nu me voiu încometă, dloru, a de-serie viétia Marelui Andrei în de-tailu, pentru ca viétia lui a fostu cu multu mai bogata, cu multu mai multilaterală, cu multu mai agitata și mai marétiă, decâtu sa se pôta face acésta în momen-tulu de fatia. Metropolitulu Siagun'a e omulu istoriei, fără de viétia lui nici is-toria bisericésca, nici istoria natională, nici istoria politica a patriei nu s'aru poté scrie, iera acésta și va face, va trebui să și faca detorinti'a la tempulu seu. Dara, au nu avem noi inca în

prôspeta memoria icôn'a completa a re-pausatulu în Domnulu? Au nu între noi a vietuitu și lucratu elu tempu de 27 ani, în vi'a Domnulu? Au nu suntenu noi martori oculati ai tuturor faptelor, ai tuturor meritelor lui? Me voiu mar-gini deci de asta data numai pre lângă unele trasuri mai generali și mai prin-cipali ale lui, că sa vedemu totusi, căta cauza avem noi de a-lu stimă, și de a versă lacrimi de recunoscentia astadi la mormentulu lui.

Insemnatatea Archiepiscopulu și Me-tropolitulu Andrei Baronu de Siagun'a se vede indata la începutu, cându inca că studentu, sciî resistea tentatiuniloru celorlu reu calculate confessionali, pre cari elu le respinse cu deseversita despretigire. O asemenea provocare i se facu lui că episcopu, din partea unui demnitaru mare bisericescu, oferindu-i-se dreptu remun-eratione munti de aur, dara și pre acé-st'a o respinse elu cu mare indignatiune și amaraciune a sufletulu. Eata firmi-tate de caracteru, eata constancia dêmna de a se asemenă cu a antecesorulu seu Sav'a! Strainii inca pre atunci se vede ca conoscua fôrte bine valôrea cea mare a Metrop. Siagun'a.

Iera cându pasi elu în viétia lui pu-blica, ôre ce dispositiune a sufletulu ne aréta? Că juristu absolutu, prevedintu cu cele mai eminente calități, crescutu într'o casa mare în abundantia, ôre n'aru fi potutu elu, după cursulu lucrurilor și natura ômeniloru sa-si aléga o cariera mai avantagôisa, mai stralucita și mai se-ducatoriă, standu-i portile în tôte direc-tiunile deschise? Dara nu, elu mai pre-feră a apucă pre calea cea spinôsa a stu-diului, pre calea cea umiltôria a abnega-tiunei, înarmandu-se astfelu cu armele sciintiei, că cându aru fi sciutu, ca va avé o misiune înalta și grea de implinitu.

Dara marimea și însemnatatea isto-rica a Metrop. Siagun'a se începe cu ve-nirea lui în eparhia noastră a Ardélulu. Mare norocire amu avutu noi cu acestu barbatu trimisu de prevedintia toc'm'a cându pericolulu érá mai mare, cându tôte, dara tôte bine se aflau în agonia.

Biseric'a noastră érá în starea cea mai deplorabila; ea érá numai tolerata în patria: asuprita, necajita, batjocorita și despoliata de tôte drepturile ddiesci și omenesci. Ea érá că o naia fără cârna, fără catargu și fără vêsle în midilocolu oceanulu, împinsa de valuri încôce și incolo, petrunsa de apa în mai multe lo-curi, aprôpe de a se cufundă în abisulu mării pentru totu-déun'a. Dara din no-rocire sosindu carmaciulu celu bunu și întieptu, și apucandu-se de lucru bar-batescu, scotiendu mai întâiu apă din naia, apoi reparandu-o și prevediendu-o cu tôte aparatele trebuincioase i succese, prin multu truda și osteneță, prin stân-cile și orcanele cele mai periculôse a o scôte și asiedia în portulu celu siguru. Dă, dloru, totulu ni l'a facutu Metrop. Siagun'a scapandu-ne biseric'a din periciune! Elu ne-a eliberatu biseric'a de jugulu celu apesatoriu alu trecutulu, elu ne-a redatu sinodalitatea și viétia constituționala bi-sericésca, elu ne-a restituitu autonomi'a și independintia, elu ne-a restauratu ve-chi'a Metropolia readunandu părțile dis-membrate la mam'a loru comuna, cum 'si aduna gâin'a puii sub aripele se, elu ne-a organizatu biseric'a în spiritulu celu mai liberalu și constituționalu alu evan-geliulu, asigurandu-o pentru toti tempii sub scutul celu tare alu Statutulu or-ganicu. Totulu, totulu ni l'a facutu Me-trop. Siagun'a ori în catrâu ne invertimu, ori în catrâu ne aruncăm ochii totu de crea-

tiunile lui dâmu. Elu ne-a facutu fun-dationi și fonduri, elu ne-a îndieștratu cu realități însemnate, elu ne-a regulatu clerulu introducendu ordinea și disciplin'a bisericésca, elu în fine ne-a restituitu vedit'a și demnitatea bisericici în afara. Ôre n'a fostu omulu acest'a unu adevê-ratu Moise alu românilor?

Dara natiunea în ce stare se află la sosirea Metrop. Siagun'a? Ab uno disce om-nes. Déca biseric'a a fostu asiă de amarita, apoi natiunea inca n'a potutu fi într'o stare mai norocôsa, fiindu ca ele se con-ditionédia impromutatu, mai alesu la noi fiindu biseric'a nationala. Cu totu drep-tulu putemu dice, ca Metr. Siagun'a și prete-renulu politicu nationalu a luptatu că ni-menea altulu. Sa nu fi fostu elu între noi de siguru nu amu fi ajunsu acolo, unde stâmu adî, fia în privintia dreptu-riloru politice nationali, fia în privintia cultorei nationale preste totu. Pentru ca au nu scimu noi ca elu totu-déun'a a fostu conducatoriulu natiunei, presiedintele adu-nîrilor, congreselor și deputatiuniloru nationali? Au nu ochii tuturoru erau tien-titi la elu că la unu oraculu, pornirile nationali au nu esiau dela elu că dela unu centru? Au nu elu érá sufletulu tuturoru actiuniloru nationali sub întréga archipastoria sea? Sa ne aducemu aminte numai de anii memorabili 1848 și 1849, și de tempulu ce urmă nemidlocitu după ei, și sa ne întrebăm: ce amu fi facutu noi fără de unu episcopu Siagun'a? Au nu elu a datu tonulu și directiunea cea nimerita în tempurile acele fatale? Au nu elu prin presentia și barbatia sea, ne-a sciutitu adunarea cea grandioasă nationala de unu periculu, ce s'aru fi potutu in-templă? Au nu elu a fostu acelu, ca-rele după încetarea turburârilor luă în scutul seu pre barbatii nationali, după cari se pornira o formală venetôria? Au nu elu a fostu acelu, carele la a. 1860, la senatulu imperialu înmultitu ne repre-sentă singuru în modulu celu mai ecla-tantu, facendu-ne mare onôre nationala înaintea lumii, și au nu totu elu și totu atunci rupendu paretele despartitori, de-dû din nou impulsu la o actiune comuna nationala? Sa ne mai aducemu apoi a-minte și de conferintiele, congresele și deputatiunile nationali, ce urmăra de atunci încôce, și de ideile lui, de tactulu lui, de energi'a și pasirea lui pre la tôte locu-rile competente, și-lu vomu află de siguru pre repausatulu în totalitatea înaltimei seale spirituali.

Dă, a fostu unu tempu destulu de nefericitu, cându unii fi ai natiunei — cu motivu seu fără, nu voiu să încuiru aici — începura a se cam instraină de d nsulu. Dara fia-mi iertatu a întrebă: ce se castigă fără de elu? Nimic'a, chiaru nimic'a! Sa marturisimu, d-loru, cu mân'a la inima: ca totu ce s'a facutu în respectu politicu-na-tionalu prin Metrop. Siagun'a s'a facutu, și fără de d nsulu nimic'a n'aru s'a fa-cutu, din câte s'a u facutu, și ca lips'a lui, lips'a ace-stui faru luminos alu ro-mânilor, o simțimu dejă astadi, și inca în gradulu celu mai mare.

Cine a fostu Metr. Siagun'a pre terenulu scolasticu, putemu vedé din numerulu celu mare alu scôleloru, înfiintiate de elu cu mari sacrificii. Elu a conoscutu pre de-plinu, ca caus'a înapoiării românilu a fostu lips'a de cultura, și ca acésta nu-mai în scôla se pôte castigă. Elu a sciutu prea bine, ca sciintia e putere. Pentru acea atât'a zelu invapaistu din parte-i întru

de a imprasciă întunereculu și a face lu-mina; condițiunea esentiala a prosperării și esistintiei bisericici și nationale. Pentru aceea atât'a truda din parte-i întru înfi-intiarea a totu felulu de institute și scôle: elementarie, capitale, medie și clericale, de care la venirea lui ne lipsiă cu to-tulu. De aceea atâtea sacrificii din partei pentru scôle, atâtea stipendii pentru tinerime, atât'a îngrigire pen-tru calificarea tineriloru de profesori și invetiatori. Elu e factorulu prin-ci-palu alu înfiintării asociatiunei trans. ro-mâne etc., alu cărei presiedinte a fostu; elu celu dintâiu introduse conferintiele in-vetiatoresci la români și în patria, și totu elu fu celu dintâiu, carele se luptă și a-duse la valôre caracterulu confessionalu alu scôleloru. Elu, pentru de a poté pro-movă și mai multu invetiamentulu și cul-tur'a la români, înfiintă inca de tempuriu tipografi'a archidieceșana, și fôr'a „Tele-grafulu Romanu.“

Mari lupte și sacrificii l'a costatu pre elu invetiamentulu preste totu, dara elu le învinse pre tôte, pentru ca devis'a lui érá: înainte!

Iera pre terenulu literariu, nu scimu în adevêru ce sa admirăm mai multu: talentulu și eruditiunea, ori activitatea lui? Elu ne înavoti literatur'a bisericésca în-tr'unu modu de totu considerabilu, parte compunendu însuși o multime de cârti bi-sericesci, dogmatice, canonice, istorice și scolare de mare pretiu, parte retiparindu tôte cârtile cele voluminôse rituale, tre-cendu-le însuși prin revisiune și îndrep-tandu-le. Pâna chiaru și manuscriptele și corecturile, inca le adună și le legă spre pastrare. Diligintia lui érá nease-menavera. St. diulu pastoralu, opulu seu celu din urmă, lu dedă la lumina com-pletu cu putienu înainte de môrte. Studiulu canonicu pâna la densulu nu érá conoscutu la români, elu ne familiarisă cu acelu și cu literatur'a bisericésca preste totu. Metropolitulu Siagu-n'a ne lasă unu tesauru de sciintie în opu-rile se, și pre lângă acestea inca și o biblioteca de vre-o câte-va mii tomuri, cumperata cu banii proprii.

Dara nu numai pre aceste, ci și pre cele-lalte si mai pre tôte terenele vietici sociale, escelă Metr. Siagun'a deopotriva. Întréga viétia lui în tôte directiunile, o plina de fapte mari și stralucite, plinu de merite pentru biseric'a, natiune, patria, tronul și omenime. Testamentulu lui chiaru cuprinde cele mai nobile, mai sublime și mai sante dispositiuni. Elu și aci, se în-grigiescu numai pentru binele comunu, căruia-i testă averea sea întreaga, iera pentru sine prescrie simplitatea cea mai esemplara. Elu, Metropolitulu Siagun'a, se multiamescu numai cu unu singuru, dîcu unu singuru preotu servitoriu la în-groparea sea!

În adevêru, d-loru, de ce intrăm mai afundu în specialitățile acestui barbatu eminentu, de aceea ne convingemu mai multu, despre înaltimea spiritulu și no-bilitatea inimei se. De aceea ne con-vingemu mai multu, ca elu în adevêru a fostu pastorulu celu bunu, carele 'si puse sufletulu pentru poporulu seu, co-rrespondiendu astfelu chiamării celei înalte archiereșci și numelui lui „Andrei celu întâiu chiamat“; ca elu a fostu decôrea, scutul și apanamentulu celu putericu alu bisericici și natiunei noastre; ca elu a fostu unu geniu, căci numai geniulu seie creă, seie produce lucruri mari; ca elu a fostu acelu carele puse bas'a erei celei nôue bisericicesci și nationale; și ca elu în fine representă o idee, o idee marétiă, o idee ce creadia și însufletiescu, o idee ce

duce dela mörte la viétia, dela intunecuri la lumina, séu cu alte cuvinte metrop. Siagun'a reprezenta: viétia in lumina!

Si acestu geniu, acestu lucriferu alu românilor se stinse dejă, elu este mortu si putrediesce aici in acestu pamentu! Dara ce dîcu eu, nu, elu n'a muritu, elu a datu numai pamentului inderetu, ce a fostu luat din pamentu. No, metropol. Siagun'a n'a muritu, ca amintirea dreptiloru rămâne in veci! Metr. Siagun'a va trăi in veci, in spiritulu si faptele sele nemurilórie, acestea voru laud'a pururea marirea lui, ele voru spune lomei totu-déun'a ca n'a muritu, ci — traiesce si va trăi „Andreiu celu Mare“!

Dara dloru, barbatiloru celoru mari si facatoriloru nostri de bine, le suntemu datori cu stima si recunoscintia.

Veniti dara, fratiloru, sa dăm tributul nostru aceluia, care ne-a iubit mai multu de câtu pre sine insusi; veniti sa ne arétăm si noi iubirea cea fiéscă, stim'a si veneratiunea cátra parintele nostru celu adevératu; veniti sa versăm lacrimi de recunoscintia la mormentulu lui, pentru nenumeratele faceri de bine, cu cari ne ingramadí pána erá in viétia. Plângeti, plângeti fratiloru si nu incetati, cáci perderea lui este nereparabila, golitiunea in urm'a lui ne implinivera.

Dara recunoscintia noastră, sa fia animile noastre iofránte si deschise cátra invetiaturile si faptele lui cele salutari, pre acestea sa le urmám, sa le cultivám si sa le pastrám in noi cá pre odórele cele mai pretióse pentru toti tempii.

Iéra tu parinte Andreiu, tu angeru din ceru tramisa pre pamentu pentru binele omenimei, primesce acestu obolu micu alu nostru, fiindu convinsu ca vine din animile cele mai sincere. Tu nu credi? Asia de tare tea desgostatu lumea noastră?

O mare Andreiu! Spiritulu teu plânédia asupr'a noastră, uitate si vedi multimea fiiloru tei sufletesci cum plangu dupa tine. Uitate parinte ce dolu mare, ce rana afunda ne infipse mörtea ta prea tempuria! Dara bucurate totu-odata, pré fericite Andreie, in ceru cu angéri, cáci semanti'a aruncata de tine, a cadiutu pre pamentu bunu, ea va aduce fructe bune, fructele dorite de tine. Fii siguru parinte présántite, ca nu te vomu uitá, nu, nu vomu uitá in veci pre prea demnulu nostru metropolitu „Andreiu celu Mare“! Aminu!

Rasinari 16 Iunie. Astadi s'a severitu in biseric'a cea mare de aici cu mare solemnitate de cátra membrii consistoriului, corpulu profesoriloru institutului nostru archidicesanu si preotimea din locu sánt'a liturgia, pontificándu Préenviosii'a Sea Parintele Archimandritu si Vicariu arhiepiscopescu Nicolau P o p e 'a. Dupa acésta esira cu totii, precedati de poporu, sub sunetul clopotelor, la mormentulu defunctului Arhiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, unde lérasí cu tota solemnitatea se severí parastasulu anualu. Afara de membrii consistoriului archidicesanu si ai corpului profesoriloru dimpreuna cu unu numeru insemnatu din elevi, mai asistara la servitiulu s-tei liturgie si la parastasu multi veneratori ai marelui defunctu din Sabiu si alte párti, si poporul din comun'a noastră cu corpulu invetiatoriloru in frunte.

La finea parastasului rosti Préenviosii'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu N. P o p e a o sublima cuventare bine simtiata, carea stórse siróce de lacrimi din ochi celoru presenti. Cuventarea acésta a fostu unu capu de opera in felulu seu, ceea ce a doveditu prin efectulu ce l'a avutu si prin impresiunea carea o au luat toti ascultatorii si carea a lasatu urme nesterse in animile tuturor.* Indata dupa cuventare, corulu vocalu alu eleviloru din institutul nostru archidicesanu intoná unu imnu compus de d-lu prof. Demetriu Contianu (textulu de d-lu ass. cons. Z. Boiu), putemu dice o aparatiune suprin-dictória pre terenulu muziceí noastre si binefacatoriá pentru o doioáa ocaziune cum fu cea din diu'a de astadi.

Mormentulu marelui defunctu erá ornatu cu cununi de flori si cu lampióne. In giurulu lui erau girlande de flori. In fatia erá unu postementu trasu in negru, pre care se aflá bust'a repausatului. Nu ne putemu desparti de acestu sacru tesauru nationalu fara de a repeti din adenculu inimei: Fia-i repausatului tierán'a usióra si memori'a in veci binecuvéntata!

„Alfeld“ din Aradu intr'unu articulu, carele mirósa tare a lonyaismu, profetiesce caderea lui Andrásy si a partidei sele. I se imputa lui Andrásy ca insusi a con-

*) Cá sa satisfacemu dorintiei esprimate din mai multe párti scimn ne pare bine ca suntemu in placut'a pusetiune, sa o publicám mai susu in totu cuprinsulu ei. R.

lucratu la caderea lui Kuhn. N'a sciutu inse nimic'a de denumirea lui Koller, de ministru de re-belu carea s'a facutu pre la spatele lui Andrásy.

Venindu scriitoriulu articulu la intrebarea: pentru ce treboie sa cada Andrásy? au nu e bunu ministru de esterne? raspunde ca e bunu ministru, pentru ca déca tace si nu face nimic'a ajunge pentru de a satisfice chiamárei sele. Andrásy treboie sa cada, pentru ca fára de densulu nu póte cadea sistemulu inauguratu in Ungari'a de densulu. Acestu sistem in se treboie sa cada cu personalulu seu intregu, cáci altcum tier'a intréga se prapadesce.

Ceea-ce va veni dupa caderea sistemulu acestuia nu va fi „reactiune austriaca“, ci o actiune contr'a „liberalismulu economieu“, o actiune contr'a natiunalitatiloru inimice statuluí, actiune in interesulu reformárii guvernulu, a sistemulu impotentu comitatensu, a justitiei celei rele, o actiune, a cárei scopu va fi regularea financiiloru cu vointia de feru si fára de prejudetiu principialu. Acest'a va urmá pentru ca asiá treboie sa urmedie.

„Presentele“ din Parm'a publica o epistola a lui Castelar cátra avocatulu Aroldi, datata din Lissabm'a 7 Iuliu a. c., in carea se gasescu urmatórele pasagie: „Amu lucratu si suferitu multu pentru republica. Tienendu eu republic'a de uniculu organismu corespondetoriu spirituluí celui modernu si luminatu, n'amu crutiato nici ostenele nici priveghieri nocturne, spre a o intemeiá in Spani'a si a o pune inaintea celei-lalte Europe cá unu modelu. Amu raportatu victoria asupr'a regiloru si suitelor loro; nu amu potutu inse invinge pre demagogi si pre partisanii loro. Ei au desonoratu republic'a cu nebuliele cele nedemne de seculu celu prudentu de fatia, si me temu fórtu ca ei voru stricá republic'a acum dupa ce amu lucratu atáta pentru infiintarea ei. Dara eu carele mi-amu legatu numele de transformarea republicana a Spaniei si a Europei moderne dorescu si sum resolutu a consacrá si jumetatea a dóu'a a vietiei mele scopulu, de a face tare si puternica pre cea intemeiata in prim'a jumetate a vietiei mele. Nu voiu trece cu vederea nici unu midlocu spre a intári sánt'a noastră republica in patri'a mea iubita, carea sa faca o nóua Grecia din Europ'a. D-t'a 'mi scrii din Itali'a. Poti sa-ti intipuiesti cum s'a entusiasmatu spiritulu meu

riosi. In sfersitu se lasá invinsu de rugamintile si amenintiárele loro si incepú:

„Asiá-dara ascultati! — grecii se intorecu acum acasa. Calulu acest'a l'au construitu la sfatulu unui preotu, cá reintórcerea sa le fia norocósa; fiindu ca calulu este unu daru de impacare pentru patrón'a vatemata a cetátei vóstre, a cá rei icóna o instrainara Diomede si Ulysse intr'unu modu nelegiuitu. De intra calulu nevatematu in cetatea vóstra, atunci dupa dis'a augurulu, acésta va fi neinvingibila si va predomni giuru impregieru asupr'a popóreloru. Tocm'a ast'a voiau se impedece dusimani nostri, si de aceea au construitu calulu asiá mare, cá sa nu póta intrá pe porti.“

Astfelu vorbí greculu astutu si trojanii nebuni i crediura. Numai decâtu pusera rotile sub calu, i legara pantecele cu funii si se inhamá la densulu, cu micu cu mare. Care nu erá norocosu a puté prinde de funii, acompaniá celu putienu procesiunea baiatiloru si copileloru, cari mergeau de ambe pártile calulu imbracati in pompa si cantandu versuri serbatoresci. Intr'aceea ajungu la pórtu dara calulu e prea mare. Unii din cei mai tari numai decâtu se suie pre muri, si acésta in câte-va minute este derimatu. Intra dupa aceea cu chiote in cetate si se ducu dealungulu stradeloru pána la castelu. Ací, inaintea templei ddiéesci, minunea se espune, cá sa o póta vedé ori si cine si sa se bucore, ca se afla in sinulu cetátei.

Inse pre câtu a fostu diu'a de senina si vesela, pre atátu a fostu nóptea urmatóre de turbare si infricosiata.

numai la numirea acestei natiuni sublime si iubite.

Me-asu reintórcu inca odata cá celtorui, la acele cetáti admirabile, cari deapúrarea voru remané isvóre nesecate ale fantasiei si institute inalte pentru arta.“

Intre Persi'a si Turci'a s'au escatu diferentie. Persii au maltratatu supusi turcesci si au atacatu posturile confinarie ale turcilor. La acestea mai o a se adauge ca regimulu persianu nu voiesce sa estradea pre nisee semintii turcesci, cari au trecut din Persi'a, 2000 familii la numeru. Pórt'a starniesce pro lánga retramiterea semintiloru.

Sat u l u n g u in 12 Iunie 1874.

Dle redactoru! In conferinti'a noastră invetiatoréscă lunara tienuta la 4 Iunie s'a decisu, cá sa se compuna o reprezentatiune, respective o petitiune, cátra inaltulu presidiu alu maritulu senatu scolaru, prin carea inaltu acésta sa se róge cá pentru inaintarea si prosperarea scóleloru noastre confessionali conferintiiloru invetiatoresci anualu sa se dee o alia fatia, prin carea dupa parerea si putien'a nostra esperintia amu ajunge cu multu mai curendu la scopulu doritu. Acésta s'a si compusu si in 8/6 a. c. espedatu inltulu presidiu prin posta.

Totu odata s'a decisu, sa se dea publicitátei acésta petitiune prin pretiuitulu nostru jurnal archidicesanu „Tel. Romano“ pentru cá si alti frati invetiatori din alte párti sa si póta dá parerea asupr'a ei, deci dle redactoru! conferinti'a noastră invetiatoréscă te róga cu totu respectulu cá sa binevoiesci a publicá rogarea noastră pre carea vi-o alaturamu aici sub % in celu mai de aprópe numeru si a aminti totu-deodata cá si celelalte jurnale române sa binevoiesca a láá notitia despre acésta.

Prea maritu presidiu consistoriale!

Déca este adevératu, cá sciinti'a si invetiatur'a, cartea si lumin'a radica omenirea si pre populi la marire — facendu-i a semená sublimulu creatore nu este mai putienu adevératu, ca omenirea si popórele, ce o compunu, treboie sa póte grigea cea mai mare de acelu factoru principale, care garantédia in fiinti'a umana progresulu sciintiei si alu culturai de totu felulu!

Se pare ca secululu alu 19-lea a recunoscutu acestu adevér eternu; pentru ca popórele Europei nici intr'o vreme, nici in-

Pre cându se aflau toti cufundati in somnulu celu dintáiu, Sinonu se duce tuptu la calu, deschide usi'a, si din fólele intunecosu iesu alara ómeni ascansi. Acésti'a se indrépta spre porti si mai intáiu ucidu pre veghiatorii, cari durmeau. Portile se deschidu si danai intra in cetatea neaperata cu strigate de invingere. Sinonu alérge pre strade cu tacioni aprinsi si dá focu la case. Cându se tre-dira trojanii erá prea tardiu. Acasi tóta cetatea se aflá, cá intr'o baia de flacari; cei ce scapau de spadele greciloru, cadeau victima focului. Numai o céta mica putu sa scape, intre cari se aflá si E n e 'a. Acésta vedendu ca tóte suntu perdute si nu mai e nici o scapare, vedendu, cum din coperisiculu casei sele se radica stelpi de flacari pre ceru, apuca cu grab'a pre betránulu seu taica pre umeri, iéra pre micutintu A s c a n i u 'lu luá de mána si astfelu se mantui de perire.

Regele Priamu inse n'au fostu asiá de fericitu cá Ene'a. Elu se retrasese cu femeia si copiii seini interiorulu palatulu si rugandu-se se aruncara inaintea altariiloru penatiloru. Ací cugetá nefericitulu caruntu, ca va aflá gratia din partea dusimaniloru infuriati. Dara s'au insielatu. Acésta intrara inlauntru cu spadele scóse, strapunsera mai intáiu pre feciori si dupa aceea pre tata insusi. Femeia si baiatii i tátrá dupa sine la nái, unde 'si impartira prad'a. Menelau 'si recapatá pre Helen'a, dara Troj'a frumósa erá prefacuta in ruine. P—P.

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anul 1200 n. de Christosu.)
dupa Grube.

10. Cucerirea Trojei.

Dupa ce grecii petrecura diece ani inaintea Trojei, luptandu-se indesiertu, in urma 'si luara refagiulu la insielaciune. La svatului lui Odysseu taiara pre muntele Id'a, celu avutu de paduri, bradi cu trunchiuri inalti din cari istetiulu erou Epeos construi unu calu puternicu. Mai intáiu facú piciórele calulu, apoi fólele, preste acésta spatele incovoiate, flamendiárele, grumazii, pre cari 'a acoperí cu o cóma frumósa, care se pareu, ca se misca falfaindu. Capulu si cód'a erau providiute cu peru din abundantia, la capu erau asiediate urechi radicate in susu, sub fronte ochi scilpitori de sticla, — cu unu cuventu nu lipsiá nimic'a din totu ce e de lipsa la unu calu. Si fiindu ca Minerv'a stá intr'ajutoriu, maiestrlu terminá opulu in trei zile, spre umirea armatei intregi.

Acum se suira in fólele spatiosu alu calulu eroii cei mai viteji: Neptolemu, fiulu lui Achille, Menelau, Diomede, Odysseu, Phylotetu, Ajace si altii, in urma maiestrlu Epeos; cei-lalti greci inse pusera in flacari corturile si tóte aparatele de castre, se trasera cu náile la insul'a vecina Tenedos, si esira la uscatu.

Trojanii indata ce vediura radican-du-se fumulu si ca disparu corabiele, navalira din cetate cu totii voiosi la ca-

strele greciloru si vedu aici puterniculu calu de lemnu. Pre cându se certau intre sine, ca se arda, séu se duca in cetate minunea acésta, past in midiloculu loro prentulu lui Apollo, Laocoonu si le grai astfelu: „Nefericii concetateni! ce vreti voi? ganditi, ca grecii s'au deparatatu intr'adeveru, séu cugetati, ca dani'a greciloru nu ascunde vre-o insielaciune? Nu cunnóseti pre Ulysse mai bine? In calu séu jace óre-care periculu, séu acésta este o masina de bataia ce o mena spre cetatea noastră inimiculu panditoriu intr'ascunsu. In sfersitu ori-ce se fia, nu ve incredeti calulu de lemnu!“ Dicendu aceste aruncá o lance puternica de feru in fólele calulu. Tremurá lancea in lemnu, si in lointru se audi unu resunetu cá dintr'o pivnitia. Simtiurile trojaniloru erau orbite.

Dara intr'aceea, eata, pastorii trojani, aducu prinsu pre unu grecu. Si n o n u erá numele lui; in treistiisulu scamandrlui pusese mân'a pre elu. Toti s'au bucuratu, cându 'lu vedura, curiosi facura cerou in giurulu lui si care de care 'lu provocá, se descopere: ce insemnéza calulu. Chiaru ast'a doriá misielulu, pentru ca elu se intielese mai inainte cu ai sei, sa se dea prinsu pre mân'a trojaniloru si apoi sa-i induplece, cá sa duca calulu in cetate. Elu incepú sa planga si se prefacú inedelungatu, cá si cum n'aru puté si nu i-aru fi iertatu sa trazeze tain'a pentru cátu bonu e in lume.

„Nu, nu ve potu spune“, dise elu, „ucideti-me mai bine rogu-ve.“

Trojanii acum devenira si mai cu-

tr'unu seculu, din câte au trecut pînă aci, nu si-au datu asiă cursu liberu nisuintieloru nobile cătra cultura, sciintie și civilisatiune! Déca vomu observá mai cu seriozitate mis-camintele vietiei spirituale ale omenirei mai cu sēma din tempurile actuali: vomu tre-bui sa recunoscem și sa ne convingem, ca omenirea in pornirile ei psihologice ni-suesce a-si deschide cale din ce in ce spre acele regiuni superiori, unde viēti'a sufle-tēscă incepe a se manifestá in tōta puterea sea, in tōta acea marire, ce a depus'o su-blimalu creatore in fiint'i nōstra inca dela primele inceputuri ale creatiunei!

Unu punctu din cele mai stralucitōre încadrate in actiunile acestoru seculi din urma, este nisuinti'a omenirei de a alergá din perfectiune in perfectiune cătra cea mai posibile perfectiune!

Toti ómenii de bine, toti ómenii intie-lepti, tōte popórele luminate petrunse de ideile seculului, de vocea timpului se gra-bira a se supune cu devotiune acestei ordine morale a lumii! De acea popórele intiepte conduse de geniulu celu bunu alu loru se grabescu a merge nestramutatu pre calea perfectiunilor omenesci cu unu doru veditu!

De acea vedemu noi in tōte dīlele, de acea cetimu noi in tōte dīlele despre pro-gresele in sciintia și cultura, ce facu popó-rele luminate, cari in mersulu loru pre ca-lea vietiei se conducú numai de principie, numai de geniulu celu bunu alu loru!

De acea ne convingem noi la fia-care pasiū, ce-lu facem in calea vietiei, ca acele popóre luminate, petrunse de adeverulu și de principiile seculului actuale, se silira a-si pricepe bine marile loru interese — portandu cea mai mare grige de acelu fap-tore, care singuru in aliantia cu timpul pōte fi in stare a garantá progesele in omenire!

Popórele luminate pricepura, ca numai scól'a pusa pre piciorē moderne, imbracata in vestmentulu seculului pōte duce sufletulu omenescu cu ale lui nisuintie și dorintie că-tra perfectiune.

Ele se petrunsera de eternulu principiu alu celebrului filosofu Kant, ca scopulu educatiunei este: de a desvōltá in fia-care individú tōta perfectiunea de carea pōte fi capabile fiint'i'a nōstra umana! Ele, popórele se pe-trunsera de eternulu principiu alu marelui filosofu Rousseau, ca omulu numai atunci este asediatu in adeverat'a sea demnitate, déca crescerea lu va pune in ordinea na-turale a creatiunei sele.

Eata asiă popórele moderne gandin-du-se seriosu la crescerea și viitorulu te-neriloru generatiuni, se apucara de scōla și o pusera pre piciorē moderne, imbracānduse cu ideile moderne, ce domnēdia secululu actuale! Inceputulu dara l'au facutu prin punerea in planurile de invetiamentu și di-ciplina a tuturoru sciintieloru, a tuturoru studiiloru câte le-a potutu aflá iscusint'i'a mintei omenesci, și câte le reclama princi-piele pedagogiei moderne!

Iēra corpulu invetiatoreseu, chiamārei in-vetiatoreseu detera adeverat'a stima, adevera-tulu respectu, cuvenitulu ajutoriu, pretins'a in vetiatura și sciintia și atātea medilōce de traiu sufletescu și trupescu — pentru cá cine va fi invetiatoriu — vedindu-si unu venitoriu su-ridiendu și esistint'i'a morala și reala asi-gurata sa-si pōta impliní misiunea cu onōre cá invetiatoriu ai omenirei!!

Sub atari circumstārii avantagiōse, in astu-feliu de situatiuni morali — sub cari si-a luatú aventu mare sciintie pedagogice, nu ne vomu mirá, ca scól'a moderna a con-dusu pre unele popóre din Europ'a la glo-ria mare garantāndu-le unu venitoriu stra-lucitu in concertulu omenirei!!

Dēca prin cele precedint'i, maritu pre-sidiu! amu atinsu ce-va de scól'a moderna și de invetiatori ei: ne luāmu permisiunea de a mai comorá putieniu acelea, pentru cá sa ne aprofundāmu in viēt'a scolastica a po-póreloru luminate, pre cátu vomu putē pre cátu ne voru iertá giurstārele și limitele a-cestei scrieri.

Este de notorietate publica, ca viēt'i'a scolastica in sinulu popóreloru luminate in

tempurile din urma mai alesu a luatú unu aventu asiă de puternicu; incātu ide'a de scōla a petrunsu anim'a acelorú popóre fericite! Aci vomu putē constată cu cea mai viua satisfactiune a animei, ca sentiulu de scōla a intratu in mas'a popóreloru, in-cātu ómenii s'au dedatu a privi scól'a de lo-culu celu mai plinu de fericire, de loculu celu mai santu, iēra pre invetiatori de cei mai mari binefacatori ai omenime!

Numai aci in sinulu acestoru popóre luminate, vomu putē constată cu fericire, ca viēt'i'a scolastica este regulata pāna in cele mai mici manuntimi dupa spiritulu epocii actuali, dupa recerintiele timpului modernu dupa caracterulu și impregiurările vietiei re-ligiōse morale, sociale, familiare și natiu-nale a acelorú popóre!

Nu vrem cu asta ocaziune sa avan-sāmu numai vorbe gōle, dara nici sa fa-cemú istoriculu scōlei acelorú poporali; totu ce voimú este sa ilustrāmu prin câte-va fapte positive cele antecedint'i, dīse de noi, și adeca:

1. Toti factorii cari suntú in prim'a linia chiamati a promová interesele scōlei si-au datú mână sinceramintē spre a pune scól'a pre piciorē moderne prin acea, ca:

a) guvernele luminate și patriotice a-juta scōlele din resputeri cu totu feliulu de medilōce cari facilitēdia oper'a educatiunei.

b) biseric'a cristiana, animata, alimen-tata și condusa de adeveratele prin-cipii genuine ale lui Cristu pōrta grigea cea mai mare intru a cresce ome-nirea intrēga mare și mica.

c) corpulu didacticu intregu intregutiu este constituitu in conferintie și reuniuni, spre a se perfectiuná in studiile de cariera, căci grea este oper'a educatiunei omenesci. Ea devine cea mai grea vocatiune din câte a lasatu Ddieu pre pamentu, indata ce vomu cugetá ca invetiatoriulu, cá sa operediē cu succesu procesulu educatiunei cu elevi, are sa cunōscă pre deplinu sujetulu ce vrea sa tratēdie. Si apoi unu principiu recunoscutu de toti seculii cá celu mai greu de resolutu:

„Cunōsce-te pre tine insuti difficultēdia prea multu misiunea invetiatorese. Căci ori cátu vomu sondá și vomu ispití spiritulu coborindu-ne cu scrutārele in launtrulu fiintiei nōstre, in adenculu sufletulu nostru cu tōte acestea in veci vomu aflá ce-va nou, pentru ca nime pāna acum n'a potutu scrutá pāna in fundu spiritulu umanu. Elu, de câte ori formēdia cele mai seriōse debateri pentru invetiati totu-dēun'a apare in alta lumina nōua! Elu, spiritulu nostru de câte ori cade sub ochii āgeri ai filosofiloru scrutatori: totu daun'a se mani-festēdia in forme nōue! Si fiindu ca peda-gogi'a este basata pre sciint'i'a despre su-fletu, pre sciint'i'a acea, care ne inlesnesce cu-nōscerea fiintiei nōstre; este prea adeveratu, este prea justu, ca acei'a cari se ocupa cu desvōltarea procesulu educatiunei in elevi pēntru de a-i face pre acesti'a cându voru deveni ei la anii majorenitātiei — cetatieni apti pentru chiamarea ce-i ascēpta in viētia cá membri ai familiei, biserice, statului și natiunei, sa cunōscă cátu se pōte de bine sujetulu ce au de a-lu tratá. De aci apoi marea greutate pre umerii bietulu invetiatoriu!

De aci apoi marea responsabilitate ina-intea consciintiei, ce cade pre anim'a bie-tulu invetiatoriu. De aci apoi, pornindu cu apretārele popórele cu carte și lumina, re-cunoscurea, ca clas'a invetiatoreseca trebuie ridicata la nivelulu, la demnitatea, ce i se cuvine, reclamata de grav'a cariera pedago-gica! De aci apoi popórele luminate și in adeveru culte incepura a rostí cu stima mare și cu respectulu cuvenitu numele de inve-tiatoriu! De aci apoi ómenii luminati cu-noscurea, ca pentru omenire, cá sa ajunga la perfectiunea dorita, propagarea instructiunei și a educatiunei intre popóre este unu in-teresu publicu de prim'a ordine; pentru ca instructiunea și educatiunea suntú chiaru so-lutiunea norocōsa și pacifica a problemei sociali si a marelui principiu rostitu de salvato-rele lumii: „Fiti desaversiti precum si tatalu vostru desaversitu este!“ In consecintia dara o conditiune sine qua non este, ca se cere dela invetiatoriu sciintia multa și atāt'a es-perintia de lume cáta se cere intru a-si

impliní cu conscientiositate chiamarea sea cea grea. De acea invetiatoriloru cá sa fia invetiatori ai poperului, le trebuie se și sci-intia speciale de cariera intr'o mesura cu multu mai mare de cum s'aru putē crede și de cum s'a cerutu ca pāna acum. Europ'a culta a adunatu chiaru banulu seracului și obolulu veduvei, cu cari au intemeiatu in-stitute pedagogice cu scōle normali de ap-plicatu; pentru cá tenerii candidati de ca-rier'a invetiatoreseca sa aiba ocaziune a pune in practica teori'a sciintieloru pedagogice. Esindu ei de aci incarcati de sciintie pe-dagogice necesarie speciali nu se oprescu traindu in viēt'i'a singuratica, ci se consti-tuescu in reuniuni și conferintie invetiatore-sci cu salutarulu scopu de a se perfec-tiuná in cariera pedagogica totu mai multu și mai multu, tienendu astu-feliu pasiu cu avansamentulu sciintieloru pedagogice. Iēra inteligint'i'a cu poporulu, statulu și biseric'a cu famili'a le facilitēdia medilōcele spre a-jungerea secura a scopului prefriptu. Au nu audimú, au nu cetimú noi in tōte dīlele des-pre numerōsele meetinguri pedagogice, unde se aduna invetiatorii cu miile și cu diecile de mii; ca punu in miscare chiaru capitale cá Vien'a, Parisulu și Londonulu, incātu autoritātile competente invinse de curentulu opiniunei generali, suntú silite moralmente a pune in lucrare parerile didactice esite din atari conferintie!

Se umple anim'a omului de bucuria, ve-diendu ce respectu sciū sa dea și cu ce caldura sciū sa imbratisiedie cele mai culte orasie și popóre clas'a invetiatoreseca.

Dara acēsta bucuria ni se intuneca; căci o realitate trista ne apasa. Anim'a nō-stra cá romāni și cá invetiatori ai romāni-loru devine cu atātu mai trista, indata ce cugetāmu la starea scōlei nōstre și la acea situatiune morale trista, ca pedagogi'a mo-derna cu tōte cunoscintiele ei salutarie, abiá se zaresce ici coalea și pre la noi prin pa-menturile nōstre! Unu sentiementu de do-rere va cuprinde anim'a nōstra, cându vomu compará progesele scōlei moderne la alte popóre cu miscamentulu nostru celu neinsem-natu scolasticu!

O jale amara va cuprinde sufletulu no-stru, cându vomu compará viēt'i'a scolastica a invetiatoriloru din tierile culte, și viēt'i'a in care vegetēza invetiatoriulu romānu tra-indu in miseria și singuraticu despretiuitu de cine se scōla mai de diminētia!!

Nu ne facemú ilusiuni; ci dedati a puncturi pre i amu asceptatu cá cursulu lucr-riloru din cestiunea pendinte sa se pronun-cie; căci avemú consolatiunea de a sci ca totulu in lume este fructulu esperintiei. Si apoi a incercá este aprōpe a face! Numai nihilismulu are nefericitulu sistemu de a privi ori-ce semnu de viētia cu surisulu uci-diatoriu alu ironiei. Numai acestu sistemu degradatoriu pentru omenire se inganfa de fals'a mandria de a crede, ca pōte totulu fāra de a face nici odata nimicu!!

Cu inalt'a permisiune a prea maritului presidiu consistoriale vomu atinge și mai deadreptulu sujetulu preocupatiuniloru nō-stre și mobilulu rogārei nōstre cu acēsta ocaziune!

Prea maritu Presidiu!

De-si fericitulu intemeiatoriu alu con-ferintieloru invetiatoreseci a fostu pre deplinu petrunsu de ideile seculului și de marea sea misiune pentru biseric'a, scól'a și natiunea sea romāna, de-si unu resultatu partialu alu conferintieloru invetiatoreseci s'a vediatu; căci aceste resultate au provocatu o miscare pedagogica in viēt'i'a scolara la noi; cu tōte acestea idei i-a trebuitu tempu, cá sa se pōta aclimatisá incātu astadi credemú ca a venitú tempulu doritu cá conferintieloru nō-stra sa li se dea alta fatia; cu atātu mai vertosu cu cátu si venerabilulu sinodu din an. acest'a a recunoscutu acestu adeveru, pri-mindu in principiu opiniunea comisiunei scolare de a introduce cursuri supletōrie de pedagogia in vacatiuni. Déca maritulu si-nodu a creditu, cum ca prin atari cursuri supletōrie, cum suntú ale regimului, amu ajunge la vre-unu resultatu salutaru, pu-nendu scól'a romāna pre piciorē moderne; atunci noi cá corpu didacticu, și cá ómeni de specialitate suntemú de o parere cu to-

tulu contraria. Noi amu crede adeca ca mai curendu amu ajunge la resultatu doritu:

1. Déca invetiatorii nostri voru tienē conferintie partiali totu intr'unu tempu intrunindu-se dōue séu trei protopopiate la olalta dupa impregiurările locali.

2. In tōte aceste conferintie se va des-bate un'a și acea tema.

3. Tōte conferintiele invetiatoreseci par-tiali sa-si tramita reprezentanti la o confe-rintia generale tienuta in Sabiū in totu anulu odata.

4. Resultatele conferintiei generali sa se tiparēscă in brosiuri și sa se imparta in-vetiatoriloru spre urmare, pentru cá sa se introduca odata uniformitatea dorita in in-vetiamentulu nostru natiunale!

Inaltulu Presidiu consistoriale! sa nu fia de parere, ca de ide'a acēst'a, de a se dá conferintieloru nōstre invetiatoreseci alta fatia nu aru fi petrunsi și alti invetiatori, căci ni s'a datú ocaziune de a vorbi atātu cu cor-poratiuni de reuniuni invetiatoreseci; cátu și cu alti invetiatori din mai multu de 7 ppate, cari pentru inaintarea scōleloru și a in-vetiamentulu nostru natiunale au desvōltatu totu acēsta ideia.

Totu asemenea și cu ocaziunea adu-nārei generali a reuniunei invetiatoreseci „Ge-orgiu Lazaru“ tienuta la 23 Aprilu a. c. in Avrigu, la carea au participatu atara de membri, și alti invetiatori de prin mai multe protopopiate — s'a desvōltatu acēsta ideia intr'o conferintia separata confidentialē tienuta dupa inchiderea adunārei reuniunei cu mai multi invetiatori din deosebite proto-presbiterate.

Prea maritu Presidiu consistoriale!

De parerea nōstra nu suntú petrunsi numai singuri invetiatorii — dara chiaru și alti barbati competenti, — și credemú ca și acesti'a aru fi pusú in lucrare inca de mai multu tempu acēsta ideia, déca dis-puneau de medilōce.

Este prea adeveratu, ca nici aci nu dispunemú de nesce averi mari, din cari amu potē ajutori intreprenderea acēst'a re-clamata de tempu cu atāt'a serioritate. Re-cunoscemú și acelu punctu negru din viēt'i'a nōstra cetatienēscă politica, ca statulu nu ne ajuta cu nimicu. Mai recunoscemú și aceea ca mii de obstacule ni se presentēdia pre terenulu nostru scolasticu. Amu auditu chiaru de multe ori stereotipele cuvinte; „non pos-sumus“ de câte ori erá vorba de a pune scól'a romāna pre piciorē moderne. Inse de amu mai asceptá inca atātea sute de ani; totusi dupa sta-rea materiale a poporului nostru și dupa tem-purile cele grele in cari traimu noi aci, și cari in venitoriu voru deveni mai grele, nu vomu putē ajunge a dispune de o avere in proportiune mai mare decātu cea de aci! Prin urmare, nu vomu deveni nici odata in stare de a pune scōlele nōstre confesiunale pre piciorulu modernu reclamatu de tem-pulu actuale. Si cum amu disu, de amu as-ceptá sute de ani, totu de aci trebuie sa in-cepemú și totu aceleasi greutāti le vomu in-tempiná, pentru ca „totu inceputulu este greu!“

In consecintia dara trebuie mai intāiu sa ne ingrigimú de imbunatatirea spirituale a poporului nostru, ridicāndu-lu la acelu gradu de cultura și sciintia cá elu singuru sa-si cunōscă lipsele sele și singuru se spri-ginēscă astu-feliu de intreprenderi salutarie. Iēra pāna atunci fiindu ca este o necesitate imperativa a timpului modernu a pune scō-lele nōstre confesiunale pre piciorē moderne, și ori-ce minute de intardiare este in detri-mentulu invetiamentulu romānu natiunale; din aceste consideratiuni, și din respectulu, ca si invetiatoriulu romānu trebuie pusú in adeverat'a sea positiune și valōre morale, noi subserisii invetiatori ai tractulu confere-ntiale Sacele din protopresbiteriatulu ro-mānu ort. or. I alu Brasiovului, invinsi de curintele generale alu porniriloru pedago-gice ce caracterisēdia cu atāt'a taria acestu seculu, umilitu ve rogāmu a ascultá rogarea nōstra și cererile nōstre de sub puncturile 1—5 pentru cá viēt'i'a nōstra scolastica sa se pōta afirmá in adeverat'a valōre adum-brita de lumin'a ce dominēza ideile secu-lului actuale!

Credemú deci prea maritu Presidiu!

ca nu vom fi prea esagerati in parerile si rogarea noastra deca ne-amu permite a propune ca pentru ajungerea scopului nostru sa se aplacideze din ajutoriul de 3000 fl. v. a. destinatu pentru ajutorarea si culti varea invetiatorilor archidiecesani, — ore care suma spre acoperirea speselor recerute cu oca siunea eventualei adunari a invet. archidiecesani la Sabiiu intr'o conferintia generale.

In firm'a sperantia ca atatu maritulu presidiu consistoriale, catu si venerabilulu Consistoriu ca senatu scolasticu nutrindu asemenea simteminte, ne voru acorda cerearea noastra atatu de justa si atatu de legale.

In urma facendu-ne adenc'a noastra reverintia remanemu cu celu maipofundu detamentu fiescu.

Din conferintia invetiatoresca lunara tinuta la 4 Iunie 1874.

(urmédia subscierierile tuturor celorlalti invetiatori din tractulu conferentialu).

La Roumanie Contemporaine.

Iéca scrisorea ce amu adresatu diareloru „Romanulu“ si „Pressa“. O reproducemu rugându pre confratii nostrii din capitala si din provincia de a bine voi a o reproduce, rugându-i totu odata de a primi dinainte sincerele nostre multiamiri.

Domnule Directoru! De cându amu pusu in circulatiune pentru publicarea unei reviste exclusivu consacrata cestiunilor române, care va aparé la Parisu, de done ori pre luna, sub numele de „La Roumanie Contemporaine“, primescu pre tota diu'a numeroase scrisorice me intrebu de lini'a politica, scopulu acestei reviste, etc.

Ve roga sa publicati aceste putine linii spre respunsu, publicarea diareloru „La Roumanie“ si „La Roumanie Contemporaine“, luându-mi totu tempulu meu, si ne permitendu-mi a responde in particularu la fia-care domnu care mi-a facutu onóra de a-mi scrie.

Nu voiu face aci unu programu, ci voiu dá numai acésta explicare: Tiér'a romanéca este inca necunoscuta Europei, care nu o cunosce de catu prin publicarile politice. Scopulu revistei „La Roumanie Contemporaine“, ce-mi propunu a fundá cu ajutoriulu unui dintre cei mai mari librariu din Parisu, este de a facilitá româniloru respândirea ideiloru ce au despre tiér'a lor. Tóte cestiunile se pot tractá in acésta revista, afára de cestiunile de politica dilnita si militanta, si ori ce opiniune consciintioasa póte sa se produca in libertate. Ca „La Revue des Deux-Mondes“ unde se intalnescu pre terenulu scientificu si literariu spirite de totu opuse pre terenulu politicu, dorescu cu acésta revista sa védia între colaboratorii sei chiaru pre ómenii alu cároru nume se póte luá cá unu drapelu, si cari sperámu, nu voru vedea in concursulu datu revistei de catu unu ajutoriu datu tierei, o atractie pentru cetitoriulu francesu si europénu care nu pré alérge la publicatiile strainiloru, si voru probá, ca astadi cá in trecutu, in Romaniaa tóte partidele si dau mân'a cându e cesti'a de a aretá vitalitatea Romaniei inaintea ochiloru straini.

Eu, strainu Romaniei, chiaru pentru acésta calitate, potu ofere româniloru de ori-ce partida, o garantia de neutralitate absoluta. Nu voiu a fi decátu editorulu si pentru unii traducatorulu. Tocmai pentru a se pázi acésta neutralitate a fi esclusu din revista ori-ce articlu care va fi atingatoriu de persóne, si ori-ce articlu de politica. Dara divergintiele de opinii se potu exprímá liberu in aceste limite. Remáne unu câmpu fertilu: istoria, archeologia, geografia, limb'a, monumentele, artele, schiotiele, literatur'a, critic'a, comerciu, economi'a, — trecutul, presentulu si viitoriulu Romaniei.

Ni s'a disu, ca nu se póte face nimicu din acésti'a fára a face politica. Recunoscemu ca, in omu tóte ideile se tienu, si cu adéverat'a politica este amestecata in cestiuni, nu este alta decátu o directiune a ideiloru. Revista „La Roumanie Contemporaine“, primescu di-

feriteile ideii, precum si alte reviste francese, germane séu anglese (si asin poté chiaru dice si române de Revist'a Contemporaine) cari suntu unu terenu neutru de lupta pacifica, ce tinde spre progresu si libertate, ideii care cei ce 'mi au facutu onóre de a me ceti sciú catu suntu de fidelu.

Dara dela acésta propaganda morala pâna la propagand'a dilnica, ce ajunge pré desu la atacuri personale, distanti'a este mare. Parasindu neutralitatea, amu dobândi numai cá rezultatu neposibilitatea de a face acésta publicatia, ori-ce spiritu defendendu-se de totu ce i pare partialu, si partialitatea fiindu fondulu politiceii de tóta diu'a.

Suntemu convinsi ca o atare revista are nevoie de cetitorii straini, ca acésti'a nu se voru interesá de catu, cându ne vomu aridicá mai pré susu de cestiunile de persóne séu de lupt'a, care interesédia pre acei cari suntu in midilocolu lor, iéra nu pre straini.

Aru fi o opera cárei'a asin fi mándru de a legá numele meu. Europ'a va poté cunoscându mai bine tiér'a, sa intielega amenunturile politiceii dilnice. Atunci voiu privi sarcin'a mea cá terminata, si me voiu retrage pentru a lasá pre români sa pledeze inaintea Europei caus'a politiceii albe séu politiceii rosie.

Primiti etc.

Frédéric D a m é
Directorulu diarului „La
„La Roum.“ Roumanie.“

B r a n u , 2 Iunie.

Domnule redactoru! Nici unu lucru ce privesce interesulu comunu nu numai la — dara nici chiaru aprópe de — perfectiune nu póte ajunge pâna cându acelu lucru nu se va comunicá mai multoru societáti séu corporatiuni séu celu putienu mai multoru individi interesati de acelea lucruri; nu! eu dicu si cutediu a afirmá ca nu! ci pentru cá cutare lucru ce privesce interesulu si progresulu comunu sa-si ajunga scopulu, acéla trebuie sa se comunice mai multoru corporatiuni, séu celu putienu a trece pré sub ochii si prin urechile mai multoru persóne séu individi de acea specialitate. Dupa cum Ve amu fostu incunoscintiatu in pretiutulu „Telegr. Rom.“ nr. 103 din 1873. corpulu invetiatorescu branénu inca din an. 1870 au inceputu a tiené siedintia lunarie regulate in cari amu luat si pertractatu cu cea mai mare scrupulositate mai multe teme atingetorie de chiamarea nostra — de invetiamentulu popularu elementariu. Prea on. d-vóstra a-ti binevoitu a ne deschide colónele multu pretiutulu „Tel. Rom.“ si a publicá „Conversatiunea libera“ in nr.ii 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 si 11 din acestu anu, pâna la diu'a IV din septamán'a I, a mai remasu inca din acea septamama diu'a a 5 si a 6-a; apoi septamán'a a dói'a deplinu nepublicata, afára de aceea inca scripto-legi'a, cá introducere in cetire; inse de o parte materialulu celu multu ce aveti a publicá, iéra de alta parte — credu eu, — din causa ca aceste elaborate aru fi duratu indelungu — póte anulu intregu, asiá fusera-ti ore cum necesitati a intrerupe publicarea lor.

Multu, fórté multu ne-amu bucurá deca a-ti continuá cu publicarea aceloru elaborate, nu din alta causa ci numai simplu si curatu din aceea ca deca amu potutu face si noi ce-va bunu sa remanemu pré lánge acea procedura, iéra deca suntu gresite — deca procederea nostra metodica e gresita apoi sa ne coregemu si abatemu dela aceea si sa adoptámu alt'a mai buna si mai corecta. Acésti'a inse se póte face numai si numai pre calea publicatatiei, pentru cá sa potemu fi critisati de alte corporatiuni didactice si sa ne indreptámu. — La casu inse de a nu finici decum cu potintia publicarea elaboratelor nostre practice in estensu, dicu la unu atare casu, credu ca dóra ve va iertá spatiulu a publicá numai unele teme elaborate teoreticu, si cu multu mai pré scurtu.

Necesitatea de o fóia pedagogica scolastica astadi e la culme; despre acésti'a inse 'mi reservo dreptulu (crutiandu tempulu) a vorbi cu alta oca siune mai pré largu.

Noi amu aflatu de bine ca dupa „conversatiunea libera“ care durédia 2 septamáni si in a 3-a septamána se repetesce, sa luámu scripto legia carea durédia 7—8 septamáni, apoi dupa acestea numai decátu a pune tem'a despre cetire si anume: „Care este scopulu cetirei si cum trebuie sa fia ea — cetirea — pentru cá sa póta corespunde pre deplinu scopulu ei?“ Deci acésta tema fiindu tractata teoreticu mai pré scurtu sunteti rugati pré on. dle redactoru a o primi spre publicare.

Din consideratiunile dlui cor. facemu locu in foisior'a nostra materialulu didacticu, si voru incepe cu nrulu viitoriu publicarea lui, cogetandu ca prin acésti'a ne implinim o datorintia cu cerint'a cea nedisputabile in interesulu instructiunei R.

Cinco-mare in 25 Iunie 1874.

Domnule Redactoru! Marti sér'a sosira in midilocolu nostru Ilustritatea sea domnulu Inspectoru regescu alu doilea din fondulu regio, Ieliu Bardosi, descalecându de-a dreptulu la presiedintele comitet. parochialu dlui Moise Branice archivariu si perceptoru scannale. — Sosirea fu fara de veste, cáci noi nu l'amu ast-ptatu pre acea di. In diu'a ornatória de diminétia au inceputu visitarea scóloru românescei, mai întâiu. —

In scóla gr. or. fiindu copii cu totii adunati au fostu salutatu din partea inveti'oriului primariu Ioanu Bouea prin o cuventare bine nimerita. —

Esaminarea au tienutu 4 ore in continuu, cáci Il. sea fára obosintia propriamente au voitu de amenuntulu a-se informá despre starea scólei nostre si anume despre progresese care se facu intrens'a. — Resultatele esaminali nu l'au multiamitu nici pre departe incátu Il. Sea s'a aflatu indemnata si motivatu a exprime sentintia, ca in scaunulu nostru au aflatu pre sate scóle mai bune, unde s'au facutu si manifestatu mai mare progresu, cá in opidulu nostru Cinco-mare. — Escusatiunile aduse inainte nu au potutu alterá sentintia exprimata, cu atatu mai multu cu cáutunele obiecte, precum e gramatic'a aritmetic'a, istoria naturala fisio'a si altele, suntu si au fostu pentru scóla nostra integritati necunoscute. — Sperámu insa si in urm'a deslusiriloru date din partea presiedintelui comitetului si preotului locale, ca pre anul viitoriu se va face unu sporu mai mare. — Deo Ddieu! —

Dupa finirea examenului s'a tienutu siedintia cu comitetulu, la care au luat parte si ambii invetiatori luându-se mesurile cele mai effi cáci pentru delaturarea pedeciloru obvenienti. —

Il. Sea au pusu mare pondu pre curatiunea scólei si a scolariloru incátu s'au aflatu indemnata a impári cruceri copiiloru celoru imbracati curatu spelati si cu peru micu peptenatu, dojenindu pre cei-lalti, cá si ei sa se grijésca cá cei premiatu. — Intre copilele de scóla se aflá si un'a cu o salba pre pieptu in care se aflá 8 doidieceri insirati, insa copil'a erá fára carte de scóla, pre carea au indemnato in cuvinte placute sa spona parintiloru, sa le ia unu doidieceriu din salba si schimbándulu sa-i cumpere cartea de scóla, ca mai multa dobándá voru avea, ceea ce promisa felisior'a frapata. —

Astadi de diminétia visitá scólele evangelice, si apoi comitatu de presiedintele comitetului, de unu banderiu frumosu si oratorulu orasiului dlui Mich. Zay, care inca au condusu pre Il. S. si in gradina pomologica, se despartu din midilocolu nostru si in delu Torcei fú primitu de altu banderiu, in a cáru frunte se aflá preotulu localu Stefanu Comsi'a si esactorulu Dumitru Macelariu vulgo Flesariu, care din urma de pre calu, tienú o cu-

ventare de salutare si bine ventare fórté acomodata impregiurárilor. Rmulu adm. ppescu, care petrecu in intregu scaunulu nostru pre Il. Sea respunde cu cuvintele invetiatoriului lumei „Pavelu Apostolu“ privitorie la amorea cea adeverata si poterea ei, carea tóte invinge si multiamu in fine in cuvinte parintesci pentru bun'a primire dovedita din partea comunei Cincolui mare. Ilustr. Sea miscatu de simtiemintele interne au datu vite espresione impresiunei ce au facutu asupr'a poporului si fruntasii orasiului nostru multiamindu-se si densulu pentru frumós'a primire. — Cu acestea ne-amu despartitu unulu de altulu, si Il. Sea va visitá scólele in Torol'a, Bruiu si Siomartinu, in scaunulu nostru si apoi va trece in scaunulu Nocrichiului. — Ddieu sa-lu duca in pace si cu sanatare indereptu la multu stimabilu socia!

Asteptámu, ca visitatiunea acésti'a va avea pentru noi cincanii fructe inehsiugate, cáci la esaminare au asistatu o mare parte si din poporeni, si au auditu apriatu si aievea ca ce pretensiune postesce inaltulu regimu dela scóla nostra confesiunala, deca voiesce acésti'a sa corespunda legi pre deplinu. — Referintele nostru scolaru confesionalu, nu de multu inca au fostu in visitatiune pre la noi inse Il. Sea au ajutatu numai la alegerea celui nou dascalu si la destituirea celui fostu. — Alte nimicu. — D'apoi sutele cele multe, pentru astfelu de visitári?! —

Unu martoru oculatu.

Anunciu.

Adunarea gen. cercuale a despartimentului alu III-lea alu Asociatiunei transilvane pentru anulu curente 1874, se va tiené in comun'a Sadu (lánga Sabiiu) Dumineca in 30 Iunie (12 Iuliu) a. c.

Ceea ce prin acésti'a se aduce la cunoscentia publica invitandu-se la nomita adunare, toti binevoitorii si interesatii de prosperarea afaceriloru asociatiunei.

Sabiiu in 18 Iunie (1 Iuliu 1874).

Dela directiunea despartimentul cercualu alu III-lea alu Asociatiunei tranne.

Raportu comerciale.

Sabiiu 30 Iunie n. Grán 7 fl. — xr. frumosu, 6 fl. 67 xr. mestecat, 6 fl. 33 xr. equalit. infer.; secar'a 4 fl. 27 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galé'a austriaca.

Cânap'a 20 fl. maj'a.

Linteá 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl. 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paio lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porc 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Nr. 1050. — 1874.

Publicatiune.

In Ionile Iuliu si Augustu a. c. in urm'a emisului inaltului ministeriu r. u, de culte si instructiune publica se va tiené unu cursu de gimnastica de 5—6 septamani pentru docentii poporali. —

Docentii din servitiulu activu voru capeta in casu de primire la acestu cursu din visteria tierei unu ajutoriu de 60 cr. pre di. —

Acoi docentii poporali, cari voiescu a participá la acestu cursu gimnasticu, au a se insinuá celu multu pâna in 10 Iuliu a. c. la acestu inspectoratu r. u. de scóle, avendu in esibitele loru a insemná, deca au mai participatu la vre-unu cursu gimnasticu? unde si in ce mesura?

Insemnárele sosinde dupa espirarea terminului disu nu se voru poté luá in considerare.

Dela Inspectoratulu r. scolaru pentru fondulu regio.

Sabiiu in 34 Iunie 1874.